

МОНІТОРИНГ ФІНАНСОВОЇ НЕПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ ТА ЙМОВІРНОСТІ БАНКРУТСТВА

©2022 ПЕТИК Л. О., КЛЕПАНЧУК О. Ю., КОРЕНЬ Д. О.

УДК 658
JEL: G31; G33; M21

Петик Л. О., Клепанчук О. Ю., Корень Д. О. Моніторинг фінансової неплатоспроможності та ймовірності банкрутства

У країнах з нестабільною економікою та мінливою політичною системою, а також несприятливими природно-кліматичними умовами ймовірність банкрутства є більш високою. Економічну та політичну нестабільність нині спостерігаємо в Україні, де через воєнні дії частина бізнесу змушена була емігрувати до безпечніших місць ведення підприємницької діяльності, а частина припинила діяльність. Підвищені темпи інфляції, нестабільний курс національної валюти, спад ділової активності, вплив робочої сили та інвестицій з країни, у тому числі пов'язаних з науково-технічними розробками, негативно вплинув на бізнес-клімат в Україні. На макроекономічному рівні банкрутство можна розглядати як процес очищення економіки від неефективних підприємств, які підривають добросовісні взаємовідносини з іншими суб'єктами підприємницької діяльності, та, як наслідок, – збереження потенціалу та привабливості ринку. Банкрутство як економічне явище породжує ряд проблем, серед яких: скорочення попиту на продукцію виробників; зниження обсягів виробництва; зростання заборгованості постачальникам, державному бюджету, банкам та іншим контрагентам; затримки з виплатою заробітної плати працівникам; непередбачувана зміна економічного середовища загалом. Саме тому підвищеної уваги з боку менеджменту потребує фінансова стабільність і стійкість підприємств. Діагностика банкрутства підприємства дозволяє вчасно виявити його неплатоспроможність, збитковість, фінансову залежність і низьку ділову активність за допомогою ряду показників, що наведені в класичних моделях, розроблених економістами та іншими фахівцями. Однак через велику кількість розроблених моделей виникає потреба визначити найбільш оптимальну для вітчизняних підприємств. Зарубіжними та вітчизняними вченими були розроблені методики та моделі, що дозволяють ефективно оцінити ризики банкрутства. У даній роботі застосовано моделі Спрінгейта, Альтмана та Терещенка на прикладі підприємства АТ «ЛКФ «Світоч»» і визначено, що воно є фінансово стійким, однак показники 2020 р. у всіх моделях є гіршими за ці ж показники у 2018 р. Сьогодні існує багато методик (зі своїми перевагами та недоліками) щодо оцінки ймовірності банкрутства. Для їх ефективного застосування на практиці важливо обрати найбільш оптимальну з урахуванням регіональних особливостей.

Ключові слова: банкрутство, фінансова неплатоспроможність, модель Спрінгейта, модель Альтмана, модель Терещенка, фінансова стійкість.

Табл.: 5. **Формул.:** 3. **Бібл.:** 10.

Петик Любов Орестівна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансового менеджменту, Львівський національний університет імені Івана Франка (вул. Університетська, 1, Львів, 79001, Україна)

E-mail: lyubov.petyk@lnu.edu.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4807-2236>

Клепанчук Ольга Юрївна – кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансового менеджменту, Львівський національний університет імені Івана Франка (вул. Університетська, 1, Львів, 79001, Україна)

E-mail: olha.klepanchuk@lnu.edu.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7764-614X>

Корень Діана Олегівна – магістр, Львівський національний університет імені Івана Франка (вул. Університетська, 1, Львів, 79001, Україна)

E-mail: dikoren228@gmail.com

UDC 658
JEL: G31; G33; M21

Petyk L. O., Klepanchuk O. Yu., Koren D. O. The Monitoring of Financial Insolvency and Probability of Bankruptcy

In countries with unstable economies and changing political systems, as well as adverse climatic conditions, the likelihood of bankruptcy is higher. Economic and political instability is now observed in Ukraine, where, due to hostilities, part of the business was forced to emigrate to safer places of doing business, and other part stopped operating. The increased pace of inflation, the unstable exchange rate of the national currency, the decline in business activity, the outflow of labor and investments from the country, including those related to scientific and technical developments, had a negative impact on the business climate in Ukraine. At the macroeconomic level, bankruptcy can be considered as a process of cleaning the economy from inefficient enterprises that undermine bona fide relationships with other business entities, and, as a result, maintaining the potential and attractiveness of the market. Bankruptcy as an economic phenomenon gives rise to a number of problems, including: reduced demand for producers' products; decrease in production volumes; growth of debt to suppliers, the State budget, banks and other counterparties; delays in the payment of wages to employees; unpredictable change in the economic environment in general. That is why financial stability and sustainability of enterprises requires increased attention on the part of management. Diagnosis of bankruptcy of an enterprise allows timely identifying its insolvency, unprofitability, financial dependence and low business activity using a number of indicators given in classical models developed by economists and other specialists. However, due to the large number of developed models, there is a need to determine the most optimal for domestic enterprises. Both foreign and domestic scholars have developed methods and models to effectively assess the risks of bankruptcy. In this publication, the models of Springate, Altman and Tereshchenko are used on the example of the enterprise of «LCF SVITTOCH LLC» and it is determined that it is financially sustainable, but the indicators of 2020 in all models are worse than the same indicators in 2018. Nowadays there are many methods (with their advantages and disadvantages) to assess the probability of bankruptcy. For their effective application in practice, it is important to choose the most optimal one, taking into account regional peculiarities.

Keywords: bankruptcy, financial insolvency, Springate model, Altman model, Tereshchenko model, financial sustainability.

Tabl.: 5. **Formulae:** 3. **Bibl.:** 10.

Petyk Liubov O. – PhD (Economics), Associate Professor, Associate Professor of the Department of Financial Management, Ivan Franko National University of Lviv (1 Universytetska Str., Lviv, 79001, Ukraine)

E-mail: lyubov.petyk@lnu.edu.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4807-2236>

Klepanchuk Olga Yu. – PhD (Economics), Associate Professor of the Department of Financial Management, Ivan Franko National University of Lviv (1 Universytetska Str., Lviv, 79001, Ukraine)

E-mail: olha.klepanchuk@lnu.edu.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7764-614X>

Koren Diana O. – Master, Ivan Franko National University of Lviv (1 Universytetska Str., Lviv, 79001, Ukraine)

E-mail: dikoren228@gmail.com

Діагностика банкрутства підприємства дозволяє вчасно виявити його неплатоспроможність, збитковість, фінансову залежність і низьку ділову активність за допомогою ряду показників, що представлені в класичних моделях, розроблених економістами та іншими фахівцями. Однак через велику кількість розроблених моделей виникає потреба визначити найбільш оптимальну для вітчизняних підприємств.

У зарубіжній практиці питаннями розроблення методів і моделей оцінки вірогідності банкрутства підприємства займалися такі вчені, як: Г. Спрінгейт, Е. Альтман, У. Бівер, Дж. Таффлер, М. Беніш, Г. Тішоу, Р. Ліс, Ж. Конан, М. Гольдер та ін. В Україні дослідженнями методів аналізу ймовірності банкрутства підприємства займалися: О. О. Терещенко, А. М. Поддєрьогін, О. М. Барановська, О. І. Продіус, С. О. Черкасова, В. В. Вітлінський, Т. І. Єфименко, О. П. Савчук, В. М. Федосов та ін.

Метою статті є визначення оптимальної моделі оцінювання ризику банкрутства для вітчизняних підприємств на прикладі АТ «ЛКФ «Світло»».

При здійсненні підприємством економічної діяльності за певних несприятливих умов чи під впливом негативних факторів завжди існує загроза банкрутства. Підприємство, постійно взаємодіючи із іншими суб'єктами економічної системи, повинне забезпечувати здатність вчасно виконувати вимоги та погашати зобов'язання перед контрагентами. Банкрутство є наслідком неплатоспроможності підприємства. Розглянемо ці два поняття в юридичному та економічному аспектах.

З юридичної точки зору неплатоспроможність – це «неспроможність боржника виконати після настання встановленого строку грошові зобов'язання перед кредиторами не інакше, як через застосування процедур, передбачених Кодексом України з процедур банкрутства» [5]. Банкрутство – «визнана господарським судом неспроможність боржника відновити свою платоспроможність за допомогою процедури санації та реструктуризації та погасити грошові вимоги кредиторів інакше, ніж через застосування ліквідаційної процедури» [5]. При цьому важливим елементом юридичного трактування банкрутства є параметри неплатоспроможності боржника: сума боргу та термін прострочення його повернення.

В економічній літературі виділяють два види неплатоспроможності: повну та технічну. Технічна неплатоспроможність є результатом дисбалансу

грошових притоків і відтоків, що часто виникає через суттєве прострочення дебіторської заборгованості. При цьому обсяг дебіторської заборгованості та інших оборотних коштів у сфері обігу є більшим за суму поточної заборгованості. Технічна неплатоспроможність за звичайних умов і ефективному здійсненні антикризового фінансового менеджменту, як правило, не призводить до банкрутства суб'єкта господарювання.

Натомість повна неплатоспроможність означає неможливість відновлення власної фінансової стійкості та платоспроможності в найближчому майбутньому внаслідок значної втрати капіталу. Тобто катастрофічні втрати активів не дозволяють підприємству здійснювати ефективну господарську діяльність в подальших періодах. Таким чином, індикаторами підприємства-банкрута є негативна фінансова стійкість і платоспроможність, нераціональна структура та недостатній рівень ліквідності майна, негативна структура джерел фінансування, збитковість діяльності.

Таким чином, основними ознаками банкрутства виступають:

- 1) об'єкт банкрутства – суб'єкт підприємницької діяльності, який функціонує з метою отримання прибутку;
- 2) господарський суд визначає банкрутство як юридичний факт з відповідними наслідками;
- 3) за змістом, встановленим господарським судом, банкрутство виступає як неспроможність суб'єкта господарювання через недостатність його майна задовольнити вимоги кредиторів [10, ч. 4, ст. 205 ГКУ];
- 4) неплатоспроможність перед контрагентами неможливо усунути за рахунок санаційних та інших відновлювальних заходів.

Проведення у справах про банкрутство регулюється Кодексом України з процедур банкрутства, Господарським процесуальним кодексом України, іншими законами України. Підставою для порушення справи про банкрутство є подача до суду заяви кредитором або боржником у письмовій формі.

На макроекономічному рівні банкрутство можна розглядати як процес очищення економіки від неефективних підприємств, які підривають добросовісні взаємовідносини із іншими суб'єктами підприємницької діяльності, та, як наслідок, – збереження потенціалу та привабливості ринку.

Банкрутство як економічне явище породжує ряд проблем, серед яких: скорочення попиту на продукцію виробників; зниження обсягів виробництва; зростання заборгованості постачальникам, державному бюджету, банкам та іншим контрагентам; затримки з виплатою заробітної плати працівникам; непрогнозована зміна економічного середовища загалом [6].

Таким чином, інститут банкрутства є комплексним теоретично-практичним поняттям, до основних властивостей якого належать господарське середовище та економічні відносини суб'єктів господарювання. Щоб забезпечити їх ефективне функціонування, важливо вчасно виявляти загрози фінансовій стабільності та платоспроможності підприємства.

Гук О. В. класифікує причини банкрутства за ознаками, наведеними в табл. 1.

Таблиця 1

Класифікація причин банкрутства підприємств [9]

№ з/п	Ознаки причин виникнення банкрутства	Види причин банкрутства підприємств
1	2	3
1	За способом закріплення	Нормативно-законодавчі (формальні); неправові/незаконні (неформальні)
2	За рівнем керованості	Керовані; потенційно керовані; некеровані
3	За періодом впливу	Статичні; динамічні
4	За елементами виникнення	Соціальні; психологічні; економічні; природно-екологічні; політичні; адміністративно-законодавчі; науково-технічні; організаційні
5	За місцем виникнення в організації	Корпоративні; підрозділів
6	За рівнем виникнення	Стратегічні; операційні
7	За механізмом дії	Прямі; непрямі
8	За етапами функціонування підприємства	Причини на етапі створення підприємства; причини на етапі зростання та зрілості; причини на етапі ліквідації підприємства

1	2	3
9	За масштабами	Глобальні; регіональні; місцеві; галузеві
10	За видами залучених ресурсів	Інформаційні; енергетичні; фінансові; матеріальні; трудові
11	За етапами діяльності в певній сфері	Входу на ринок; функціонування; виходу з ринку
12	Залежно від особи, що подала заяву про порушення справи проти боржника	Добровільне; примусове

Задля передбачення кризових ситуацій на підприємстві вітчизняними та зарубіжними вченими було розроблено ряд методик і моделей, що дозволяють завчасно визначити ймовірність банкрутства та проаналізувати проблемні ситуації [4]. Ми ж зупинимося на таких моделях: Z-модель Альтмана; модель Спрінггейта; модель Терещенка, застосувавши їх при аналізі фінансового стану підприємства АТ «ЛКФ «Світоч»», а також порівняємо результати досліджень та визначимо найефективнішу, на нашу думку, модель серед зазначених (табл. 2 – табл. 5).

Модель вітчизняного науковця О. О. Терещенка визначається за такою формулою:

$$Z = 1,5x_1 + 0,08x_2 + 10x_3 + 5x_4 + 0,3x_5 + 0,1x_6.$$

При цьому залежно від результату показника Z отримаємо такі висновки:

– $Z > 2$ – підприємство є фінансово стійким і йому не загрожує банкрутство;

– $1 < Z < 2$ – у підприємства порушено фінансову рівновагу (фінансову стійкість), але йому не загрожує банкрутство за умови переходу на антикризове управління;

– $0 < Z < 1$ – підприємству загрожує банкрутство, якщо воно не здійснить санаційних заходів;

– $Z < 0$ – підприємство є напівбанкрутом [3].

З табл. 2 бачимо, що коефіцієнт Z протягом трьох років перевищував показник 2, що означає, що підприємство є фінансово стійким і йому не загрожує банкрутство. Однак починаючи з 2018 р. цей показник поступово зменшується, що потребує загострення уваги фінансового менеджменту компанії. Припускаємо, що така динаміка була спричинена спадом прибутку внаслідок впливу пандемії коронавірусу та загострення ситуації на сході країни.

У 1968 р. Е. Альтман запропонував п'ятифакторну модель, де факторами є окремі показники фі-

Оцінка банкрутства АТ «ЛКФ «Світоч» за 2018–2020 рр. за моделлю О. О. Терещенка

	2018 р.	2019 р.	2020 р.
де x_1 – Cash-Flow (ф. 2 2350 або 2355 + амортиз. Ф. 2 к. 1195) / зобов'язання (ф. 1 к. 1595 + 1695);	4,55	1,83	1,70
x_2 – валюта балансу (ф. 1 к. 1300) / зобов'язання (ф. 1 к. 1595 + 1695);	5,92	2,98	3,20
x_3 – прибуток (ф. 2 к. 2350 або 2355) / валюта балансу (ф. к. 1300);	0,09	0,07	0,04
x_4 – прибуток (ф. 2 к. 2350 або 2355) / виручка від реалізації (ф. 2 к. 2000);	0,06	0,05	0,03
x_5 – виробничі запаси (ф. 1 від 1101 до 1104) / виручка від реалізації (ф. 2 к. 2000);	0,09	0,09	0,08
x_6 – оборотність основного капіталу (виручка від реалізації) (ф. 2 к. 2000) / валюта балансу (ф. 1 к. 1300)	1,64	1,29	1,34
$Z =$	8,69	4,09	3,48

Джерело: розраховано авторами на основі [1].

нансового стану підприємства. Ця модель для акціонерних товариств має такий вигляд:

$$Z = 1,2x_1 + 1,4x_2 + 3,3x_3 + 0,6x_4 + x_5,$$

де $Z > 2,9$ – зона фінансової стійкості («зелена» зона);

$1,8 < Z < 2,9$ – зона невизначеності («сіра» зона);

$Z < 1,8$ – зона фінансового ризику («червона» зона) [4].

Як бачимо з табл. 3, аналізоване підприємство знаходиться в «зеленій» зоні, при цьому, на відміну від попередньої моделі, ситуація протягом трьох років була неоднозначною. Так, у 2018 р. був найвищий показник фінансової стійкості, найнижчим він став у 2019 р.

Модель М. Спрінгейта, розроблена в 1978 р., вважається високоточною (90%) і обраховується таким чином:

$$Z = 1,03x_1 + 3,07x_2 + 0,66x_3 + 0,4x_4.$$

За моделлю М. Спрінгейта, критерій $Z < 0,862$ позначає підприємство як потенційного банкрута, якщо $Z > 2,451$, то загроза банкрутства мінімальна і підприємство є фінансово надійним [8]. Критерій Z підприємства АТ «ЛКФ «Світоч» знаходився в діа-

пазоні 1,30–2,14, що означає, що підприємство не є потенційним банкрутом, однак і не є фінансово надійним з мінімальною загрозою банкрутства. Також спостерігаємо спадну динаміку за даним критерієм з початку 2018 р.

Таким чином, введемо переваги та недоліки зазначених моделей (див. табл. 5).

ВИСНОВКИ

Таким чином, інструментарій для оцінювання ризику банкрутства підприємства досить різноманітний, вдосконалений відповідно до територіальних особливостей і вимог сучасності. Із проведеного дослідження можемо стверджувати, що зазначені моделі оцінки ризику ймовірності банкрутства дозволяють сформулювати загальну картину фінансової платоспроможності підприємства, простежити динаміку господарської діяльності, виявити існуючі проблеми та прийняти відповідні управлінські рішення. ■

БІБЛІОГРАФІЯ

- Офіційний сайт АТ «ЛКФ «Світоч». URL: <https://www.nestle.ua/>

Таблиця 3

Оцінка банкрутства АТ «ЛКФ «Світоч» за 2018–2020 рр. за моделлю Е. Альтмана

	2018 р.	2019 р.	2020 р.
де x_1 – робочий капітал (ф. 1 к. 1195) / загальна вартість активів (ф. 1 к. 1300);	0,68	0,52	0,49
x_2 – чистий прибуток (ф. 2 к. 2350) / загальна вартість активів (ф. 1 к. 1300);	0,09	0,07	0,04
x_3 – чистий дохід (ф. 2 к. 2000) / загальна вартість активів (ф. 1 к. 1300);	1,64	1,29	1,33
x_4 – ринкова капіталізація компанії (ринкова вартість акцій) ф. 1 к. 1495 / сума заборгованості (ф. 1 к. 1595 + к. 1695);	4,92	1,98	2,20
x_5 обсяг продажу (ф. 2 к. 2000) / загальна вартість активів (ф. 1 к. 1300)	1,64	1,29	1,34
$Z =$	10,946	7,46	7,69

Джерело: розраховано авторами на основі [1].

Оцінка банкрутства АТ «ЛКФ «Світоч» за 2018–2020 рр. за моделлю М. Спрінгейта

	2018 р.	2019 р.	2020 р.
де x_1 – робочий капітал (ф. 1 к. 1195) / загальна вартість активів (ф. 1 к. 1300);	0,68	0,52	0,49
x_2 – прибуток до сплати податків та відсотків (ф. 2 к. 2290) / загальна вартість активів (ф. 1 к. 1300);	0,11	0,08	0,05
x_3 – прибуток до сплати податків (ф. 2 к. 2290) / короткострокова заборгованість (ф. 1 к. 1695);	0,68	0,26	0,16
x_4 – обсяг продажу (ф. 2 к. 2000) / загальна вартість активів (ф. 1 к. 1300).	1,64	1,29	1,34
$Z =$	2,14	1,47	1,30

Джерело: розраховано авторами на основі [1].

Таблиця 5

Переваги та недоліки моделей оцінювання ризику банкрутства

Модель та її автор	Переваги	Недоліки
О. О. Терещенко	Є зручною в застосуванні та розроблена на використанні вітчизняних статистичних даних; урахується сучасна міжнародна практика; за рахунок використання різноманітних модифікацій базової моделі до підприємств різних видів діяльності вирішуються проблеми критичних значень показників; урахує галузеві особливості підприємств	Відсутність поглибленої класифікації стійкості фінансового стану (існує лише задовільний і незадовільний фінансовий стан); широкий інтервал невизначеності, що зобов'язує проводити додатковий аналіз для ідентифікації стійкості фінансового стану; недостатнє теоретичне обґрунтування критичних точок (чи інтервалів) для окремих фінансових індикаторів, що призводить до неточностей у фіксуванні нормативних значень фінансових показників
М. Спрінгейт	Точність	У розрахунках не були враховані умови розвитку економіки різних країн, модель орієнтована на Канаду та США; необхідна корекція на національну валюту, яка, своєю чергою, порушує безперервність; значення змінних в оригінальних моделях надані в канадських і американських доларах. Перерахунок на долари в інших країнах проблему вирішує, але зміни курсу залишають відхилення
Е. Альтман	Простота	Незручна у використанні для вітчизняних підприємств; застаріла

Джерело: складено на основі [2; 7].

- Барановська О. М. Аналіз фінансового стану як інструмент запобігання кризі та виведення підприємства з неї. *Вісник Придніпровської державної академії будівництва та архітектури*. 2008. № 12. С. 36–40.
- Терещенко О. Дискримінантна модель інтегральної оцінки фінансового стану підприємства. *Економіка України*. 2003. № 8. С. 38–45.
- Яценко В. Методи аналізу ймовірності настання банкрутства на підприємстві. URL: <https://naub.oa.edu.ua/2015/metody-analizu-jmovirnosti-nastannya/&cd=1&hl=ru&ct=clnk&gl=ua>
- Кодекс України з процедур банкрутства від 18.10.2018 р. № 2597-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2597-19#Text>
- Марковська А. І., Бабина А. В. Банкрутство і заходи з попередження його настання. URL: <http://intkonf.org/markovska-a-i-babina-a-v-bankrutstvo-i-zahodiz-poperedzhennya-yogo-nastannya/>
- Ліснічук О. А., Виноградова Є. В. Моделі розрахунку ймовірності банкрутства як метод оцінки фінансового потенціалу підприємства. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Економіка і менеджмент»*. 2018. Вип. 33. С. 111–116. URL: <http://vestnik-econom.mgu.od.ua/journal/2018/33-2018/17.pdf>
- Лашенко В. А. Діагностика ймовірності банкрутства як експрес-аналіз економічної безпеки підприємства. *Управління розвитком*. 2013. № 21. С. 54–58.
- Гук О. В. Сутність та причини банкрутств підприємств. *Вісник національного університету «Львівська політехніка»*. Серія «Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку». 2006. № 575. С. 58–64. URL: <https://ena.lpnu.ua:8443/server/api/core/bitstreams/11ed491a-5297-44d6-b5d4-14ca4b1572dd/content>
- Господарський Кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>

REFERENCES

- Baranovska, O. M. "Analiz finansovoho stanu yak instrument zapobihannia kryzi ta vyvedennia pidpriemstva z nei" [Analysis of the Financial Situation as a Tool to Prevent the Crisis and Bring the Company Out of It]. *Visnyk Prydniprovskoi derzhavnoi akademii budivnytstva ta arkhitektury*, no. 12 (2008): 36-40.
- Huk, O. V. "Sutnist ta prychny bankrutstv pidpriemstv" [The Essence and Causes of Enterprise Bankruptcies]. *Visnyk natsionalnoho universytetu «Lvivska politehnika»*. Seriya «Menedzhment ta pidpriemnytstvo v Ukraini : etapy stanovlennia i problemy rozvytku», no. 575 (2006): 58-64. <https://ena.lpnu.ua:8443/server/api/core/bitstreams/11ed491a-5297-44d6-b5d4-14ca4b1572dd/content>
- [Legal Act of Ukraine] (2003). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>
- [Legal Act of Ukraine] (2018). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2597-19#Text>
- Lashchenko, V. A. "Diahnostyka imovirnosti bankrutstva yak ekspres-analiz ekonomichnoi bezpeky pidpriemstva" [Diagnosis of the Probability of Bankruptcy as an Express Analysis of the Economic Security of the Enterprise]. *Upravlinnia rozvytkom*, no. 21 (2013): 54-58.
- Lisnichuk, O. A., and Vynohradova, Ye. V. "Modeli rozrahunku imovirnosti bankrutstva yak metod otsinky finansovoho potentsialu pidpriemstva" [Models of Estimation of Bankruptcy Probability as a Method of Evaluation Financial Potential of the Enterprise]. *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu*. Seriya «*Ekonomika i menedzhment*», iss/ 33 (2018): 111-116. <http://vestnik-econom.mgu.od.ua/journal/2018/33-2018/17.pdf>
- Markovska, A. I., and Babyna, A. V. "Bankrutstvo i zakhody z poperedzhennia yoho nastannia" [Bankruptcy and Measures to Prevent Its Occurrence]. <http://intkonf.org/markovska-a-i-babyna-a-v-bankrutstvo-i-zahody-z-poperedzhennya-yogo-nastannia/>
- Oftsiiyni sait AT «LKF «Svitoch». <https://www.nestle.ua/>
- Tereshchenko, O. "Dyskryminantna model intehralnoi otsinky finansovoho stanu pidpriemstva" [Discriminant Model of Integral Assessment of the Financial State of the Enterprise]. *Ekonomika Ukrainy*, no. 8 (2003): 38-45.
- Yashchenko, V. "Metody analizu imovirnosti nastannia bankrutstva na pidpriemstvi" [Methods of Analyzing the Probability of Bankruptcy at the Enterprise]. <https://naub.oa.edu.ua/2015/metody-analizu-jmovirnosti-nastannia/&cd=1&hl=ru&ct=clnk&gl=ua>

УДК 336.225.642

JEL: H22; H25; G38; L32

DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2022-12-242-249>

МАЛИЙ І СЕРЕДНІЙ БІЗНЕС: АДАПТАЦІЯ ТА ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНЕ ПАРТНЕРСТВО В УМОВАХ СВІТОВИХ КРИЗ

©2022 РУДИК Н. В.

УДК 336.225.642

JEL: H22; H25; G38; L32

Рудик Н. В. Малий і середній бізнес: адаптація та державно-приватне партнерство в умовах світових криз

Метою дослідження є формування оптимального алгоритму дій для застосування інструменту державно-приватного партнерства в умовах воєнного стану та надзвичайної ситуації. Сформований алгоритм надасть змогу самостійно й оперативно визначитися із застосуванням пільгової ставки оподаткування суб'єктам господарювання малого та середнього бізнесу (далі – СГ МСБ). Визначено значення державно-приватного партнерства для СГ МСБ в умовах надзвичайного стану через застосування пільгової ставки оподаткування. Досліджено практики застосування пільгової ставки оподаткування. Наведено системи оподаткування, що передбачені Податковим Кодексом України (далі – ПКУ) для СГ МСБ, зокрема для фізичних осіб – підприємців (далі – ФОП). Деталізуються умови перебування на різних групах спрощеної системи оподаткування відповідно до останніх змін законодавства. Складено та обґрунтовано детальний алгоритм дій для СГ МСБ щодо переходу на застосування пільгової ставки відповідно до чинного законодавства. Розглянуто приклад і порядок заповнення заяви про застосування спрощеної системи оподаткування для застосування 2% пільгової ставки єдиного податку на доходи платника податків за місяць. Деталізовано особливості та умови заповнення даної заяви для її успішного прийняття органами державної податкової служби. Проведено порівняння умов перебування на спрощеній системі оподаткування за ставкою 5% і за ставкою 2% для СГ МСБ в умовах воєнного стану. Наведено приклад заповненої податкової декларації платника єдиного податку третьої групи на період дії воєнного/надзвичайного стану в Україні. Представлено покрокову візуалізацію заповнення як заяви, так і декларації відповідно до умов податкового законодавства. Проведено порівняльний аналіз щодо періодів сплати єдиного податку за ставкою 5% та за ставкою 2%. Імплементация алгоритму проводиться на прикладі ФОП на спрощеній системі оподаткування, платника єдиного податку, на основі Електронного кабінету платника податків як ключового програмного забезпечення в умовах карантинних обмежень. Візуалізовано механізм роботи в зазначеному електронному ресурсі. У статті розглядаються можливі напрями роботи податкових органів на умовах державно-приватного партнерства в умовах карантинних обмежень та воєнного стану.

Ключові слова: пільгова ставка оподаткування, єдиний податок, єдиний соціальний внесок, фізична особа – підприємець, електронний кабінет платника податків, алгоритм імплементации фіскального інструменту, електронний цифровий підпис, воєнний стан.

Рис.: 5. **Табл.:** 2. **Бібл.:** 13.

Рудик Наталія Василівна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансів імені В. М. Федосова, Київський національний економічний університет ім. В. Гетьмана (просп. Перемоги, 54/1, Київ, 03057, Україна)

E-mail: Nataly_Rudyk@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4367-0392>

Researcher ID: <https://www.webofscience.com/wos/author/record/1828640>

Scopus Author ID: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57203370416>